

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUSÁG”-ra

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI. Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYUSÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUSÁG”-ra

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.Felelős szerkesztő és lap tulajdonos: **Daróczy Vilmos.**
Társzerkesztő: **Iovag Kleesberg Oswald.**Hirdetések: Negyed oldal 10 frt.; kisebb hirdetéseknek
minden petir sor 4 kr.

TARTALOM: A szivar-anyag termelés és dohány gyártmányaink jövője. *Daróczy Vilmostól.* — Trágyát a homoknak. *X. Y.* — A dohány simítás. *Daróczy Vilmostól.* — Suchsland előadása a dohány minőségének emeléséről. — A magyar dohánygyártmányainak arcképesornoka: *(XX.) Baróti Ede* (arcképpel). — Közlemények tanulmányutamból: *X. A közép ut. Daróczy Vilmostól.* — Beváltási eredmények. *(XX.—XXI.)* — Statisztikai adatok, az 1891. évi dohánytermésről (folytatás). — New-York állam ideai dohánytermése. *S-e T-g.* — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

TÁRCSA: Mióta pipál Gábor bátyám trafikot? *Pistitől.*

Előfizetési felhívás.

Azon t. előfizetőinket, akiknek az előfizetése szeptember hó végén — vagy már előbb is — lejárt, tisztelettel felkérjük, hogy — a küldött postautalvánnyal felhasználásával — sziveskedjenek az előfizetést mielőbb megújítani, — vagy ha a lapot tovább jártni nem kívánják: akkor — mihez tartásunk végett — a becses címükre érkező legközelebbi lap-példányt méltóztassanak visszaküldeni, hogy így legalább a további fölösleges költségektől megkíméltsünk, — mint-hogy előfizetőink iránti figyelemből, a lap küldését mi csak az esetben szoktuk beszüntetni, ha ez iránt határozott rendelkezést kapunk.

A lap előfizetési ára:

egész évre . . . 6 forint,

fél évre . . . 3 forint.

A kiadóhivatal.

A szivar-anyag termelés és dohány gyártmányaink jövője.

Egyik legfőbb feladata dohánytermelésünknek: oda hatni, hogy mennél több szivar-anyag és szivartakaró leveleket termeljünk, s oda kell irányítani minden erőnk és törekvésünket, hogy e tekintetben mihamarabb célzt érjünk.

A szivartakaró-anyag bőséges termelése által nemcsak azt érhetnénk el, hogy saját használatunkra, a középszerű szivarok előállítására bőven elegendő anyagunk lenne, de — meggyőződésem szerint — még az is elérhetővé válnék, hogy a mi közönséges szivarjaink többletéből a külföldre is exportálhatnánk.

Én, Németországnak egy nagy részében azt a benyomást szereztem magamnak, hogy mi ott, tiszta magyar dohányból készült, közönséges olcsó szivarokkal jól reuzálhatnánk; — mert az ott készült szivarok, melyeket az emberek, ott, az igaz, olcsó áron vesznek — egyáltalán élvezhetlenek. — sőt még a jobb fajtájú szivarjaik is nagyon rosszak; — (nem értve természetesen az oda is importált tengeren túli jó szivarokat, amelyek azonban drágaságuknál fogva, nem mindenki által fogyaszthatók, —) s igazán elmondhatom, hogy a mi legrosszabb szivarjaink is sokkal jobbak, mint amazok.

S ha meggondolom azt, hogy mi, Magyarországon, akik igazán gondosan és tisztán gyártott jó szivarokat kapunk idehaza, ezek mellett mégis mily nagyon sok rossz német szivart importálunk és fogyasztunk: hát miért ne fogyasztanák azok, a mi sokkal jobb szivarjainkat, az ő rossz szivarjaik mellett? — én legalább a magam részéről teljesen meg vagyok arról győződve, hogy helyes intézkedés mellett ezt meg lehetne honosítani.

Nem akarom azt felhozni, hogy például az osztrák dohánygyövedék már kísérletet tett ezzel, s Bajorországban, Münchenben, osztrák szivarárudát nyitott, de ennek az eredménye nem valami nagy anyagi haszonnal jár. Ott jártomban, minthogy

azokat az ottan gyártott szivarokat egyáltalán nem élvezhettem, én is bevetődtem amaz osztrák árudába és ott több szivart vettem, amelyek igazán ép oly jók voltak, mint a mieink. De ez alkalommal arról győződtem meg, hogy annak az osztrák árudásnak sok minden árucikkje és más egyéb foglalkozása is van és nem csak kizárólagosan ezt az üzletet folytatván: nem is látszik semmi nagy ösztönt kifejtieni arra nézve, hogy az osztrák szivarokból minél többet eladjon, mert ha azt tenné, bizonyára nagy sikere lenne. — Különben minden nap tapasztalhatjuk, hogy minden gyári készítménynél, akár élvezetre, akár más használatra szolgáljon, mennél nagyobb a reklám: annál nagyobb a fogyasztás. Ha tehát a bécsi szivarok nem oly felette nagy kelendőségek örvendenek: ez csak az elárusító hibája és nem a szivaroké.

Az élvezeti cikkek beszerzésénél az emberek se nem hazafiak, se nem politikusok. Azt veszi mindenki, ami jobb és olcsóbb.

Én tehát újból csak azt mondhatom, hogy ha mi, a helyes utat-módot eltaláljuk és megbízható, ügyes, vállalkozó szellemű magyarországi embereket küldünk ki oda, s ezeket minden egyes városban, külön e célra szépen berendezett boltokban elhelyezzük és az igényeknek megfelelő anyaggyártókkal is — ellátjuk: bizton merem állítani, hogy gyártmányaink csakhamar nagy kelendőségek örvendenének, — és pedig nemcsak szivarjaink, sőt én épen a pipa-dohányra fektetem a legnagyobb súlyt, amelyet ott bizonyára nagyon rövid idő alatt meg fogunk kedvelni, — mert azt hiszem, azt már csakugyan senki se fogja kétségbe vonni, hogy a mi magyar pipadohányunk, különösen ama speciális kerti és muskatályi fajta — a török dohányokat kivéve — e nemban az egész világon páratlanul áll.

Mondom, tehát azok az ottan felállítandó szivar és dohányárudák, arra való, ügyes, jellemes emberek által volnának be-

A magas kormány kezdeményezése folytán alapított

„HUNGARIA” MÜTRÁGYA, KÉNSAV- ÉS VEGYI IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitűnő minőségű mütrágyáit: csontliszt-, spodium-, ammoniak és asványi superphosphatokat, párolt csontlisztet, Thomassalakot, chilisáétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: dohány-, szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb mütrágyát, kénsavat, réz- és vaskálcot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és arjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: **V. Erzsébet tér 9. sz. II. emelet,** hvá levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Mindennemű
mütrágyaThomas-
salak.

töltendők, akiknek rendes fizetésen felül még gazdag ösztöndíjak vagy jutalékok is biztosítottak, s a célszerűen felhasznált hirdetései és reklám költségeik is fedezetlenek, — s ilyen módon szervezett ügynökségek által aztán ezt a dolgot kétségkívül virágzásra lehet emelni.

Ebből kifolyólag abba a kellemes helyzetbe jöhetnénk, hogy lehetséges volna az országban több dohánygyárt felállítani, több munkást foglalkoztatni, hazai dohányainkból többet felgyártani, esetleg még termelésünket is nagyobb mérvben kiterjeszteni.

Az egész dologban a főkérdés: a beviteli vám és illeték nagysága, — de én azt hiszem, ez sem szolgálna akadályul, mert a mi itthon gyártott dohányunk jó minősége és ez által biztosított nagy kelendősége bizvást ellensúlyozná az érte fizetendő beviteli vám és illeték mennyiségét és a kezelési költségeket, — s akármilyen olcsó áron adnánk a szivart és dohányt: azért még mindig elegendő nyereség maradna rajta.

Természetesen egyelőre csakis olcsó fajta szivart kellene gyártani, illetve a kivitelre alkalmazni, — például olyat, mint a »rövid (kurta) szivar« név alatti 2 $\frac{1}{2}$ krajczáros, de jól kiválasztott tiszta hazai dohányunkból, a jelenlegi, vagy még csinosabb, tetszetősebb alakban, s ugyanezen anyagból valamivel nagyobbait is, amely aránylag szintén valamivel drágább lenne; — aztán ott lennének speciális pipadohányaink, amilyenekkel Németország egyáltalán nem dicsekedhet; — s ezeken ki-

vül idővel még cigarettát is adhatnánk, mert cigarettá dohányunk is van feles mennyiségben elegendő.

Előre is jól tudom én azt, hogy ezen most megpendített eszmém fölött sokan kételkedőleg fogják rázni a fejüket, — de én szilárdul meg vagyok arról győződve, hogy ha mi helyesen megindítjuk ezt a dolgot, feltétlenül siker fogja koronázni.

Külföldi tanulmányutam alatt sokkal behatóbban megfigyeltem én mindezt a dolgot, mint sok más előttem, — s jól meg gondoltam ennek a kivihetőségét.

De nem is fogok egykönnyen tágitani ezen eszmémmel, mindaddig, míg idővel legálább nem fog megkíséreltetni.

Daróczi Vilmos.

Trágyát a homoknak.

Tudvalévő dolog, hogy a dohánytermelés, nevezetesen pedig az ugynevezett debreczeni dohánylevelek termelése, — mely a nehezebb fajta dohányok között, szövetének finomságánál s égő képességének jóságánál fogva általában azt lehet mondani a legértékesebb, — a homoki területeken nagy kiterjedésben s jó haszon mellett üzetik.

És hogy az a dohánytermelés ezeken a homok területeken annyira kiterjeszkedett s itteni mezőgazdaságunk olyan fontos tényezőjévé válhatott: teljesen indokolva lesz előttünk, ha tudjuk azt, hogy a jó erőben tartott homok területek nyújtotta debreczeni dohánylevelek, könnyűségük, finomságuk, tartalmas voltak s jó égésüknél fogva, a gyártmányok jóságára

alig távozott egy, már másik foglalta el a helyét.

De épen ez a hét vármegyére szóló nagy vendégszeretete lett az oka jelen bánatának. Ugyanis — ennek hirtelen oda csalt hozzá egy Csehországból bekerült fináncz szemlést is, akivel Gábor bátyám elég könnyelmű volt szoros barátságot kötni.

Az én kedves Gábor bátyám még nem ösmerte a fináncz barátságot; azt hitte, hogy az is olyan őszinte barát, mint a többi. Beavatta minden családi titkaiba; — sőt a mit nem mindenkinek tett meg: tönnyén illatu muskataly készletét is megmutatta neki.

A fináncznak se kellett több. A mint a dohányt megpillantotta, rögtön félre tette a színlelt barátságot, szegény jó Gábor bátyám legdrágább kincsét elkönfiskálta s ráadásul még 50 frt bírságot sózott a nyakába.

Az öreg ur csaknem só bálványává változott, az emberi nem eme méltatlan tagjának kvalifikálhatlan imperdientáján. Dühösen kivágta az 50 frtot s könnyes szemekkel nézte, mint tünik el egyszerre az az édes jószág, a mit ő, egy hosszú év folyamán, fél öles pipaszárán keresztül, jó tüdője segélyével, szeretett volna levegőbe ergetni. — Csak annyit bátorkodott néltő felháborodása közepett megjegyezni: »Azért mégis szűz dohányt fogok én pipálni!«

A kapcsi ember elmosolyodott, s elég szerénytelen volt azt felelni: »Csak tessék!.. Mikor jöhetek megkeresni?« . . . »Akar holnap!« — veté oda Gábor bátyám nagy lelkiemelé-

befolyással vannak s azért ezek a dohányok a gyártásnál mindig kedveltek voltak.

Nem hallgatható el azonban más részt ama sajnos körülmény sem, miszerint a dohányszermelés — minőség szempontjából való — hanyatlásának eljjesztőbb képét sehol nem látjuk, mint éppen a homokvidékeken, — nevezetesen ott, a hol már a trágyából annyira kifogytak, hogy már csak a »sósásra« jut belőle s a dohányszermelés sovány, kiélt homokterületeken tengődik.

Az ily talaju dohányok a jelzett jó tulajdonokat már teljesen nélkülözik s azért itt a dohányszermelésnek már csak a hátrányáról lehet szó. Finom szövetű, szívós, nyulékony, szines — nevezetesen tetszetős piros barna színű — olyan dohánnyt, a mely kitűnőségének jellegét egyébként is magán viseli, csakis az erdőirtások, vagy elegendőképpen és rendszeresen trágyázott homokföld nyujthat, s a vézna, sovány, hártyszerű szövettel bíró dohánnyal rögtön rá vall azokra a sovány, kiélt, trágyázatlan homokföldre, melyeken termelertet, s az ezeken tengődő sovány gazdálkodásra is.

A tulajdonos rendszerint jó haszonbér mellett adja ki sovány homokföldjeit, ha azzal dohányszermelési jogosultság is jár, — a bérlo pedig azért kap rajta, mert a dohányszermelést hasznosnak tartja, — még azon esetre is, ha a minőségre súlyt nem fektet.

Nála a mennyiség képezi a fő célt, azt gondolván, hogy jól számít, ha azt a nedvességi állapotot is számításba veszi, a melybe a sovány homoki dohánnyal jut, az

déssel, hadd lássa az a fináncz, hogy nem ijedt meg tőle.

Masnap már Gábor bátyám csakugyan el volt látva vagy 10 kilo finom gálócsival.

Egy ócska rongyos zsakba gondosan becsomagolva, felkötötte a gémes-kút farkára koloncznak, úgy, hogy annak hasadékaiban egyegy tégladarab volt csak látható. . . Előre is nevetett, hogy fog ki majd a finánczon.

Még jól ki sem örvendhette magát, mikor a szemlést másodmagával már megjelent.

Rögtön kutatáshoz fogtak. — Felforgatták az egész házat, de mit se találtak.

Gábor bátyámnak virágos kedve támadt, hogy kijátszotta a szaglászokat s ennek öröme még borral is megkínálta a gyűlölt jövevényeket.

De — mily hajszal hasogató a sors, hogy még az ilyen kicsinyes dolgokba is bele avatkozik.

A hogy elvégzik a kvaterkázást, a kut farkán az egyik fináncz meglát egy nagy varjút. Ném szlób senkinek, veszi a puskáját, rá lö, de elhibázza. Kiváncsi lévén, hogy hova talált. . . leereszti a kut farkát és egek! . . . megtalálja a rejteteget drága szűz dohánnyal.

Szegény Gábor bátyámnak — mintha csak jéges vízzel öntötték volna le — azonnal lehült az iménti jó kedve. Kifizette a ráított bírságot s komor hallgatásba merült, — de ez csak ürügy volt arra, hogy ezalatt elhatározza: »Mégse fog trafikot szivni!«

Pár nap múlva ismét kerített egy kis jó dohánnyt apróra megvágatta. Majd kivajta egy

TÁRCZA.

Mióta pipál Gábor bátyám trafikot?

— Igaz történet. —

— A »Magyar Dohányújság« eredeti tárczája. —

Hortobágy! . . Hortobágy! . . de szeretnék én is rólad írni! . . De félek, hogy remisztentiaiba esem, hát megelégszem — mint próba firkász — ha az én kedves Gábor bátyám nemesi kuráját gyászos éghanguságba borító s életének legvégső határaig elhúzódó bánatának okát elbeszélhetem.

Szegény Gábor bátyám! most is ott ül egy buga fővel ősi hazának verandáján. Egy hosszú asztal húzódik előtte. Az asztalon egy két literes négyzetletű palaczk, mellette két pohár. A tulsó végén pedig egy szürkés színű papír csomag.

Gábor bátyám most épen féllábanak elég tekintélyes mozdulatával oldalba érdekeli az ott heverésző házi ebet. Majd a papír csomagra vet egy dühös pillantást. — Mint ha csak ellenség állana előtte: nem a legszeretetre méltóbb hanglejtéssel morogja fogai közül e pár szót: »Hívány szemét!« — Aztán színlőtölti a két poharat; egyikét uri ujjaival át öltetve, a másik pohár oda képzelt gazdájával egyet kocczintva, végtelen bánatának csilapítására annak tartalmát a bajusza alá önti.

Hej, de nem így volt ez még egy éve sem! Örökös vígság volt e háznál. Gábor bátyám nem szellemekkel kocczintgatott, hanem valódi jó cimborákkal; kik közül

által, hogy sok nedvességet képes lekötni — feltűnés nélkül.

Talán nem lesz érdektelen, a sovány homoki dohányok későbbi állapotával megismerkedni, a mely ismertetés röviden a következőkből áll:

A sovány homoki dohány, azon nedvességi állapotánál fogva, a melyet előszeretettel *»száros állapot«*-nak szoktak sokan tartani, miután ellentétlasi képessége — éppen az olajok hiányánál fogva — egyáltalában nincsen, beraktározása után csakhamar erjedésnek indul, — a hő emelkedésével sötét-barna, majd bizonyos sár színt nyer és porhanyossá válik; — többszöri átforgatás mellett a hő leszálltával a dohány lassankint kihül s az eredmény előtűnk van.

Nyertünk olyan dohányt, mely részben üres, — kelletlen színű, hártyszerű szövete száraz merev, a mely az érintésre morzsává hull. Nem nyujt tehát egyebet az ilyen dohány, mint gyenge vágni való anyagot, hulladékot és haszonvehetlen rothadt dohányt.

Azok a porhanyós, sár színű tarka dohánylevelek, melyek a szik úgy kiüt, mintha azok be lennének kezve, a homok talaj szikes mélyedéseiből kerülnek elő, a hol azért termeltetnek, hogy trágya nélkül is legyen aránylag elég dohány, mely sulyban se maradjon hátra.

Eléggye elszomorító képe ez a helyzetnek, arra nézve, hogy belássuk azt, miszerint ezen bajon okvetlenül segíteni kell.

Trágyát a homoknak! Mert különben e vidékeken a dohánytermelés fenn nem állhat.

Azért lássunk hozzá ezeknek a homoki földeknek a megjavításához, minden haladék nélkül, mert ez egy igen fontos közgazdasági kérdés, a melynek a megoldásával — érzékeny károsodás nélkül — kézni nem lehet!!

Debreczen, 1892. okt. 2 án.

X. Y.

A dohány simítás.

Éppen amidőn azon eszmével foglalkozom, hogy miként kellene és lehetne a dohány simítástól — ettől a fáradságos és költséges munkától — leghamarább megszabadulni: ugyanakkor vagyok kénytelen erre a szükséges rosszra, olvasóim szives figyelmét felhívni.

Egyik idő ellensége a másik időnek; — s akkor amidőn valami rossz egyfelől, ugyanaz másfelől kitűnő jó és elkerülhetetlen; — épp így vagyunk most a mi dohánytermelésünkkel.

Tagadhatatlan, hogy a mi talajunk természete olyan, hogy a dohány termék leg-többnyire nagyon törékeny és zörgős száraz, — ily esetben pedig ha a dohány simítva nem volna és csak úgy csomagokban összekötve lenne, akkor amidőn a beváltáshoz kerülne — özsemzorcsolódnék. A dohánynak ez az érdessége, első sorban a talaj vegyületeiben találja az okát.

A kezelés módja által azonban olyanná volna tehető a dohány, hogy a simítást mellőzni lehetne; de akkor már a termelésben a haladásnak azt a magas fokát kellene elérnünk, amely ezt lehetővé tenné.

Kezddőnek pedig ez a művelet a ta-

lajnál, amelyet rendkívül kitűnő művelés s a megfelelő műtrágya igénybe vétele mellett, teljesen alkalmassá kellene tenni. Aztán a helyesen megválasztott, megfelelő mag, egyes vidékek részére, — gondosan nevelt kitűnő palánták, — egyenlő ültetés, úgy, hogy egy-egy földön a dohány nagyság tekintetében is lehetőleg teljesen egyenlő legyen. — Továbbá a minden tekintetben rendes kezelés után az erős füllesztés s az összes dohányoknak fedél alatti szárítása. — Végül a jelenleg divó sok különböző osztály megszűnése és még több más egyéb intézkedés létesítése tenné lehetővé azt az óhajtott helyzetet, hogy a dohányt ne simítsuk.

Erre azonban egyhamar nem lehet számítani; — de legyen igyekezetünk oda irányítani, hogy ezt minél előbb elérhessük, — mert ez egyenesen tőlünk függ és rajtunk áll.

Hát nem csodálatos dolog-e az, hogy a jelenlegi körülmények mellett, a legcélzesebben termelt dohányt is teljesen el lehet rotanni a rossz simítással, — míg másrészt még a rosszul sikerült dohányon is nagyon sokat lehet javítani a helyes és jó simítással; — amint a régi példaszó tartja, hogy — *„a jó kertész, a simító asztalon teremti meg a dohányt!”* — azért tehát jól kell simítani.

Hogy miként? ezt ugyan már nem is kell a mi termelőinknek mondani, — mert igazán valóságos látványosság az, a hogy a dohányok ma már legnagyobbbrészt a beváltó hivatalba jönnek, a csomók egyenlően összekötve, egyformán — mint a

rakás napra-forgó koró belét és saját uri kezeivel összes dohány készletét azokba tömte s kiszállította a szénás kertbe, a többi kórkhoz.

«Most már jöhet a fináncz», — gondolta az öreg. — Bár tudta, hogy nem jó a farkast emlegetni, mert megjelenik. — Azonképen a két fináncz ismét a nyakán termett. Kissé meg volt lepve, de nem mutatta, — biztos lévén benne, hogy most ő lesz a nyertes.

Nem is találtak a házban semmit. Most a szénás kert jött kutatás alá, hát ha valamelyik boglya kebele rejtegeti a Gábor bátyám eltető elemét. Épen a kórok körül járnak, hogy megvizsgálják az ott szét terülő szalma rakást. — Gábor bátyám rápillantva az ő gyanutlan kincses kóroira, nem állhatta meg, hogy el ne nevesse magát. — De korán nevetett; mert a mint a finánczok kardjaikkal a szalmát szurkálták, dühösen nekik ront a szalma alatt kölykeket tapláló házi eb. A kutatók csaknem hanyat estek ijedtökben. — A szemlész még a kardját is kiejtette kezéből, mit a fiaíért dühösen küzdő állat fogával megragadván, magától félre dobta s így gazdája védtelen maradt.

Gábor bátyám pedig csaknem kiugrott a bóréből örömben; a világrét sem csitította a mérges állatot, azt gondolván: — nem árt egy kis leczke; ha tőle nem, hát a kutyájától.

De fájdalom, a leczkének most is ő adta meg az árát. — Mert a védtelen szemlész most felragadott egy dohánynyal telt köröt és oly erő-

vel sújtott azzal a kutyához, hogy a kóró rögtön ketté törött.

Bezzeg csitította volna már Gábor bátyám a kutyát, de késő volt, mert a fináncz megösmerte a kóróból tiszta buza módjára kipergő apróra vagott piros dohányt.

Gábor bátyámat most már a guta környékezte s teljes haragjával a kutyájának rontott és talán meg is lövi a szegény állatot, ha a finánczok meg nem akadályozzák. De eszébe jutván előbbi kárörvendése — a végzet büntetését látván benne, kissé lecsillapult. — Mit volt mit tenni: kifizette a birságot... s köszönetlen elsietve, magukra hagyta a finánczokat.

Az ismételt kudarcz miatti szegény, s ebből származó anyagi kár, de még inkább görcsös ragaszkodása a fináncz kéz érintésétől szűz dohányhoz és mivel — mint alább látjuk — ismét egy jó eszméje támadt: nem hagyták az én kedves Gábor bátyámat nyugodni. Újból szerzett — gálócsi hiányában — egy kis jó szamoshátit.

Kerítetteti egy kis gyermek dunnát. S ebbe polyalta bele a dohányt, mint a hogy a csecsemőt szokás, és egy — már régi időtől fogva használaton kívül helyezett — bölcsőbe tette, aztan egy gyermek alarczot illesztett a végibe s mintha csak egy csecsemő feküdnék benne, egy fehér gyolccsal letakarta és fiatal gazdasszonya szobájába vitette, ráp rancsolván gazdasszonyára, hogy ha a finánczok újból kutatnának, erősen ringassa a bölcsőt, sőt nagyobb bizonyosság kedvéért még

egy-egy altató dalt is jó lesz felette elzengeni.

A férjtelen gazdasszony kissé idegenkedett ezen az ő hirneven is csorbát ejthető játéktól. De ösmerve ura jószágát s a siker esetén reája váró jutalom édes reményében, rá adta fejét a férjneküli anya szerepére. Mindjárt meg is próbálta magát az új helyzetbe belegyakorolni.

Nagyon is idején volt a próba, mert a finánczok megsejtén valahogy az öreg dohány vásárlását, ismét érte mentek.

De most az egyszer se a házban, sem pedig a szénás kertben nem találtak dohányt.

Az én szegény jó Gábor bátyám pedig a helyett, hogy kizavarta volna az alkalmatlankodókat, még meginvitálta őket vacsorára, erősen készülvén rá magában, hogy most az egyszer jól mecsipkedni az ő ösmertes magyar humorával a szerénytelen csehet.

Jól is telt az este. Mikor már jól kitöltötte bosszuját az emberen s kinevette magát kijátszasukon őszintén bevallotta, hogy bizony most is vagyon neki egy kis füstölője, de hogy hol: azt most az egyszer nem hajlandó elárulni.

A cseh fináncz eleget is feszengett, de azért éjnek idején nem volt bátorsága újabb kutatásra, megelégedett most az asztalon illatozó finom hegváljai bakar töltögetésével.

A vacsora közben az ifjabb fináncznak szemébe tűnt a csinos gazdasszony.

A mai sikertelen munkáért más módon akarván kárpótlást keresni, annak szobájába osont. Ez azonban észre vette a fináncz jó vetelét, azonnal a bölcső mellett termelt és a

kártya — összeállítva, szépen a bálba rakva, hogy öröm ránézni. Akadnak ugyan még akik ezt nem így teszik, de ezek bizony már kevesen vannak.

Hanem még arra akarom a termelőket figyelmeztetni, hogy a dohány leveleknél ne csak az egyenlő nagyságra és az elrongyolás szerinti kiválogatásra gondoljanak, hanem három nagyon fontos körülményt tartsanak szem előtt s ezek: a nedvesség, szín és finomság.

Nedves dohányt ne simítsanak, — az űyet fűzzék fel újra, hadd száradjon.

Az egyetlenes színre föltötte nagy gondunk legyen; — sok helyen egy termelőnél vannak egész sárga, világos színű és barna dohányok, — mindezeket külön kell osztályozni és össze simítani, mert az értékük mindenesetre nagyobb lesz, ha így lesznek összeállítva

De a simításnál a leglényegesebb a dohány finomsága. A kiváló finomságú leveleket, melyek bárnyon tapintatúak, ruganyosak, a többiekét külön kell válogatni s nagyság és osztály szerint külön simítani.

Én merem biztosítani mindazokat, akik így fognak eljárni, hogy munkájok és fáradságuk illően meg lesz jutalmazva.

Daróczi Vilmos.

Suchsland előadása a dohány minőségének emeléséről.

A míg nem tudták, mi által jó létre a dohány fermentálása, addig a fülledő csomókban végbemenő processusban látták mintegy a talajból a dohányba bejuttatott nyersanyag természetes továbbfejlődését és

„Cserebogár“ nótahangos éneklése mellett erősen ringatni kezdé tekintetes urának személynét.

A finác birván annyi élet tapasztalattal, hogy az any a rokonszenvét legkönnyebben megszerezheti a gyermeke révén, de anélkül is nagy bolondja lévén az ily kisdedeknek, egy cukros téstával a kezében a bölcsőnek tartott, hogy a kis poronty hadd mulassa addig magát az édességgel, míg ő az anyja érzelmet kitapogattja.

De mily nagy volt meglepetése, midőn a csinos menyecske a helyett hogy reá mosolyogna — mielőtt még a bölcsőt takaró kendőt felemelhetné — úgy egy sarokba lóditotta, hogy azt sem tudta melyik lábára álljon.

Ő azonban hozzá lévén szokva az illetén barátságos fogadtatásokhoz, egy cseppet sem jött zavarba; hanem bizva azon — még eddig csalhatatlan — principiumban, hogy a gyermeknek magasztalása a legharagosabb anyát is kiengeszteli: annak heves tiltakozása daczára is, hogy — „majd felébred és sirni fog“ — felelte a kendőt. De most az egyszer úgy az any a jóslatában, mint az ő principiumában szörnyen csatlakozott, mert a gyermek helyett az any kezdett jajveszéklni, míg a bölcsőben a pipatűz általi halálra itélt piros ábrázatu szamosháti kaczerán mosolygott felfedezőjére és ő hiába dicsérte azt „mostoha anyja“ előtt, az bizony vigasztalhatlan és dühös maradt.

A jó szívű fiatal ember látván a szegény nő kétségbeesését s csebbe jutván jó kedvvel

e szerint a fermentációnak jó vagy rossz eredményét annak tulajdoníták, hogy a dohány birt-e a szükséges minőségű anyaggal vagy sem.

Maga a fermentáció processusa háttérbe szorult, — eltekintve a mérsékelt nedvesség szabályozásától, s az ipar részéről való mesterséges befolyástól, a minőség javítására nézve minden reményt azon egy pontba helyezték, a hol a nyers anyagra befolyást gyakorolni lehetségesnek látszott, vagyis a dohányföldnek megmunkálására.

A mily fontos és helyes is ez egyébként, azonban a dohányfermentálás lényegének megismerésénél a dohányiparnak ama jelentékeny meglepetés jutott osztályrészül, hogy a dohány növése még nem nyújt teljes biztosítékot, a kész gyártmány jó minőségének fentartására. Sőt inkább egy más eset által nyílik a dohányiparnak alkalma bizonyos önálló, a természet és mezőgazdaságtól független befolyást gyakorolni a gyártmány javítására.

Nevezetesen — a dohányleveleknek a szárról való letörédele után, a talaj befolyása azokra teljesen megszűnik. E helyett majdnem ugyanazon pillanatban, egészen más tényezők kezdenek arra intenzív hatást gyakorolni. Ha ezen új tényezők be nem válnának, a dohánylevél mindig úgy maradna, mint az utolsó pillanatban a tőkén volt. Továbbfejlődés, az az változás, arra beható tényező nélkül, nem létezik a természetben. Azonban mert erre a dohányiparban nem ügyeltek, vagyis mert a dohányfermentálás lényegét nem ismerték, hiányzott azon szilárd pont, hol az emeltyűt alkalmazhaták volna a termény javítására. Az aktív működés helyett, mint a többi iparágak, egy a dohánytermelés is a várakozás és remény passzív szerepére volt kárhoztatva; s a jótékony, de takarékos és szigorú anyatermesztőtől várta az újabb források feltárulását.

Azonban a lét ily kétes világánál egy

időző derék házigazdája, elhatározta, hogy az egész dolgot elhallgattja kapzsi cseh szemlése előtt, csak a házigazdának sugja meg felfedezését.

Vissza ment tehát az ebédlőbe, hol cseh principálisa már az erős bortól — házigazdájának nagy lelki öröme — az asztal alatt hevert. Épen most akarta az én jó szívű Gábor bátyám egy pamlagra vonszolni.

Látván a pénzügynek e szerencsés embere az én kedves bátyámnak eme hihetetlen sárga határos nagylelkűségét, azonnal segítségére sietett s felpakolták a reszeg csehet.

Maguk pedig asztalhoz ütek tovább kvaterkárni.

— Kedves öcsém, ugye magyar ember? — törli meg a csendet az öreg.

— Igenis, volt a felelet.

— Nohát mivel mind a ketten magyar emberek vagyunk, hát öcsémnek már csak megmondom, mi volt az én elhatározásom, ha most ismét megtalálják a dohányomat.

— Már megtaláltam, szól a finác mósolyogva.

Gábor bátyám erre mintha tövisbe ült volna: azoképp szűkölt fel nyugalmas karoszkéből. „Csak nem ette meg a f...!“ kiálta fel magánkívül, alig tudván a mondat vég szavát magába fojtani.

— Meg biz azt, tekintetes ur! — de jó lesz csendesebben lenni, mert még meghallja ez az embertelen cseh. Nekem pedig nincs szándékom elárulni, ha fel tetszik fogadni, hogy ezután nem fog csempészett dohányt pipálni.

iparág sem éri el a tartós virágzást. — Úgy hiszem nem tulozok, ha azt állítom, hogy főleg a dohányfermentálás mibenlétének eddigi rejtett volta okozta a dohánytermelésnek a többi iparágak közötti elszigeteltségét.

Hogy ez másképp lehet, s a dohányipar, nem mint a mezőgazdaság egy mellékága, hanem mint önálló gazdaság fog törekedni terményei minőségének javítására, azt akarom bebizonyítani.

Az új tényezők, melyek mindjárt a dohánylevelek letörése után, a növény fejlődésével bejuttott anyagokra befolyással bírnak, az egész természetben elterjedt, apró, mikroszkopikus élőlények s az utolsó évtized alatt hasított gomba név alatt ismeretesek, melyeknek igen sok faja van. Valamint az emberek, állatok, növények és más organikus lények között, az emberekre nézve alkalmas individuumok nagy számmal vannak, úgy igen sok féle ily gomba is káros hatással van reánk nézve.

Azonban ezekről egész általánosságban szoktak beszélni. Innen van, hogy ezen gombák, a nagy közönség előtt oly rossz hirben állanak, de nagyon igazságtalanul. Mert sok más példán kívül, mely mutatja, hogy e gombáknak a természet háztartásában inkább a teremtés, mint a pusztítás szerepe jutott, a dohányipar, mely fermentáció nélkül nem is léteznék, fényes bizonyítéka e sokféle fajtájú gombák hasznosságának. Vagy hallotta-e már valaki, hogy a munkások, kik naponként forgatják a gőzölgő asztagot, melyekben a megszámlálhatatlan bakterium a legbujábbban tenyészik, megbetegedtek volna? Ismeretesek-e feltűnő mérgezések a burnótok részéről? Ártalmas-e a bagó? — Pedig mindegy gyártmányokon, melyek a fogyasztók szervezetével ily szoros érintkezésbe jönnek, ép oly nagyszámu e fajta gomba van, mint a szivar-, szivarka- és pipadohányon.

(Folyt. köv.)

Az én öreg bátyám most még nagyobb nézett, — hogy még olyan finác is találkozik, aki ha dohányt talál valakinél, azt elhagassa és a kedvező alkalmat ki ne szakmányolja.

— Kedves barátom! — szól most az öreg elérzékenyülve. — Az előbb épen azt akartam mondani, hogy ha ismét megtalálják ezt a dohányt, vagy lemondok a pipázásról, vagy ha nem volnék arra képes — mint a hogy nem is leszek — a trafikot, azt a hitvány szemetet fogom szivni. Miért? mert meggyőződtem világosan arról, amit nyomtatásban olvastam, hogy — a dohányban boszorkány van, — a finácok pedig szoros barátságban lehetnek a boszorkánnyal, mert másképpen a maguk ügyességéből soha sem találnának dohányt; — meg hát — mint buzgó kálmínista ember — nem akarom a házam boszorkány tanyává tenni!

Ugyanezért mást is elhatározott az én öregem, — a mit ugyan nem kötött senki orrára, — hogy t. i. lemond a barátkozásról. Ne hogy azok a csintalan jó barátok, meglátván nála — a magyarságáról oly híres hazigazdánál — a trafikot, szemébe vágassák, hogy már a német felé hajlik, mert trafikot pipál!

E neptől fogva oly szomorú az én kedves Gábor bátyám háza. — Ezóta kénytelen szellemekkel kvaterkárni és azóta néz — a *szürkés papír csomagra* oly dühösen.

A magyar dohányügy kitünőségeinek arczképcsarnoka.

Baróti Ede.

Ritka tisztviselő haladt elő hivatali pályáján oly fiatalon és oly gyorsan, mint — Baróti Ede, aki 24 éves korában, a XII. rangosztályba tartozó fogalmazó-gyakornokságon kezdve, 9 év alatt, 33 éves korában, a VII. rang osztályba sorozott pénzügyi tanácsosi és budapesti dohánybevéltő felügyelői tekintélyes állásra emelkedett. De mindjárt hozzá tehetjük, hogy ez a ritka szép előhaladás a jelen esetben oly férfunak jutott osztályrészül, aki erre kiváló tehetsége és fáradhatlan szorgalma által szerzett érdemeket, s két év alatt már is eléggé beigazolta, hogy rátermett és teljesen méltó ama díszes állásra, amelyre a tehetségeket felismerni és méltányolni tudó zseniális pénzügyminiszterünk őt oly szerencsésen kiválasztotta.

Baróti Ede született 1857. június 1-én, Nagybányán. — Középkorai tanulmányait ugyanott és a szatmári főgymnasiunmban, a jogi tanfolyamot pedig a budapesti egyetemen végezte.

1881-ben, mint fogalmazó gyakornok lépett állami szolgálatba, a fővárosi kir. adófelügyelő mellett, — s még ugyanazon évben, a temesvári kir. adófelügyelő mellé, II. oszt. pénzügyi fogalmazóvá neveztetett ki és ugyanezen minőségben, 1885-ben, szolgálattételre a pénzügyminisiteriumba osztattott be, ahol 1886-ban, II. oszt. minisiteri fogalmazóvá lett kinevezve.

A pénzügyminisiterium XIII. ügyosztályában, amelynek hatáskörébe a dohányjövédék is tartozik, Ivády Gyula — akkor még osztálytanácsos mellett, Baróti Ede, alapos és sokoldalú képzettségének, lankadatlan szorgalmának, önálló vezetőképességének és jeles adminisztratív tehetségének oly számos és kitűnő jelét adta, hogy ezen ügyosztály nagyfotosságu ügyeinek korrekt elintézésével a pénzügyminisiter figyelmét és méltányoló elismerését is magára vonta, s így történt aztán, hogy midőn a buda-

pesti dohánybevéltő felügyelői állás — Zuna Ferencz nyugdíjaztatásával — megüresedett, ennek helyére — 1890. márczius 8-án — Baróti Ede lett I. oszt. dohánybevéltő felügyelővé és pénzügyi tanácsossá kinevezve.

Rövid két év telt el azóta, de ezen idő teljesen elég volt arra, hogy Baróti Ede a legapróbb részletekig megismerkedjék állásának nagy jelentőségű feladatával, — s az őt jellemző fáradhatlan kitartással, szívsó erélylyel és csakugyan kitűnőnek bizonyult adminisztratív tehetséggel, a felügyelete alatti beváltóhivataloknak általában a termelő közönséggel szemben való viselkedését s a milliókra menő értéket képviselő beváltott dohányok raktári kezelése körüli eljárását oly magas színvonalra emelte, amely igazán mintaszereűnek mondható, s ez egyaránt becsületére válik ugy az ő vezető talentumának, mint a felügyelete alá tartozó hivatalok derék tisztikarának.

A termelési engedélyezések, ügyesbajos kérvények és felebbezések, s általában a termelés és beváltás körüli sok oldalú ügyködés közben, a nagy közönséggel szemben mindenkor tanusított — bár erélyes és szigorú, de egyszerűsmdn humanus és igazságos bánásmódja, s tapintatos megnyerő modora által, Baróti Ede már is köztiszteletet és népszerűséget vívott ki magának; — s eddigi ténykedéséből bizton remélhetjük, hogy a munkabíró erejének legszebb férfi korában levő, nemes becsvágytól lelkesített, s egész szenvedélylyel hivatalának élő derék tisztviselő, hova tovább oly kitűnő munkása leend a hazai dohányügynek, aki maradandó becsű alkotások által fogja nevét és emlékét megörökíteni. — s őszintén és melegen kívánjuk is neki: adja az ég, hogy úgy legyen!

Közlemények tanulmányutamból.

X.

A közép út.

Külföldi utazásom alkalmával, a németországi dohánytermelést, a mi hazai termelésünkkel összehasonlítva, a többek közt kifogásoltam az ott divó szokást: a túlsűrű ültetést.

Kérdésemre, hogy miért ültetik a dohányt oly felette sűrűn? azt a választ nyertem, hogy a dohánykereskedők és gyárosok nem igen szeretik a nagy levelű dohányt, mert az durvább bordázatu, s azért ültetnek oly sűrűn, mert így kisebb, de számra nézve sokkal több levelet nyernek.

Ebből kifolyólag ébredt fel bennem az a gondolat, hogy — *mi talán nagyon is ritkán ültetik a dohányt s valjon nem volna-e jobb, ebben is az arany közép út?*

Nekem magamnak bő tapasztalatom volt abban, hogy gyakran, egyes ritkán álló dohánytőkék csakugyan nagyon durva és vastag bordázatu dohányleveleket termettek, — mig ugyanez alkalommal egyes tőkék, amelyek még ritkábban állottak, kicsiny, törpe, durva leveleket hoztak. A jelenlegi kised kísérleti telepemen is arról győződtem meg, hogy az idei rendkívüli hőségű és hosszas szárazságu nyáron, a kissé sűrűbb ültetésű dohányok jobban meg bírtak küzdeni a hőséggel és szárazsággal, mint a ritkán ültetettek, — ami egyrészt

természetes is, mert az elárnyékolás által egyik a másikat a nagy hőségtől meg tudta védni és a talajt sem engedte annyira kiszáradni.

Én tehát úgy vélem, hogy a mi jól megművelt talajunkon, egyenletes kiültetés mellett, nekünk is kissé sűrűbben kellene a dohány palántákat ültetni, mint ahogy azt eddig tenni szoktuk.

Hazi klimatikus viszonyaink nagyon is észrevehetőleg megváltoztak. Időjárásunk ma már nem olyan, mint régentén, midőn a tavasz még kalendárium szerinti volt, s a gyöngye meleg és nedves tavaszi idő hazamosan tartott, mialatt a ritkán kiültetett palánták szépen kinőttek és a későbbi nagy hőség beálltával már elég árnyékot tudtak maguknak tartani, s ez által a föld nedvessége is inkább megmaradt és ennek folytán a hőséggel már képesek voltak megküzdeni. De most egész más az időjárás, amidőn már kora tavasszal tartós, sovány száraz szelek s természetellenes tropikus meleg napok járnak, — ilyenkor aztán a szokás szerint ritkán kiültetett dohány palánták kezdenek sinlődni, s minthogy a talaj hamarabb kiszárad, megvélnének és törpe, durva, vastag leveleket szolgáltatnak; — azért szükségesnek mutatkozik a föld beárnyékolása, (mint a luczernánál a védnövény — árpa, zab — amelylyel elvetni szokták), s ezt a jelenben uralkodni szokott időjárás mellett csak úgy érjük el, ha a kitűnő, jó gyökeres, egyenletes dohány palántát megkíséréljük sokkal sűrűbben ültetni, mint jelenleg szokásba van véve, — sőt még a sorok közötti távolságot is kissé szűkebbre kellene hozni.

Én a palántáknak ily módoni kiültetését, habár ez ellentétben áll is a teoriával, de épen a most jelzett és már általánossá vált tavaszi és nyári rendellenes időjárásra való tekintettel, észszerűnek látom és jó-nak vélem.

Ezen eszmével foglalkozva, minek utána annak közlésére magamat már elhatároztam, akkor jutottam tudomására, hogy Amerikában, s különösen Havanában tettek már illeten kísérletet és az eredmény igen kielégítő volt.

Sok hibát tapasztaltam ugyan a németek dohánytermelésében, de azt meg kell nekik adni, hogy a gyakorlat terén erősök. Ez a józan, praktikus, szorgalmas nép, általában jobban törődik és nagyobb figyelemmel kíséri a történeteket, mint a mi földnépünk; — s különösen a dohánytermeléssel foglalkozó gazdaosztály, majdnem általában maga a föld tulajdonosa véggez mindent, s igen természetes, hogy egész behatóan foglalkozik vele és mindenképen azon okoskodik, hogy földje minél több jövedelmet hozzon.

Ha párhuzamba állítjuk az ottani termelőket a mi kis termelőinkkel: (mert ott ugyan nagy termelő vjmi kevés van, de különben is, a mi nagytermelőink sokkal előbb állnak) az összehasonlításnál óriási különbséget konstatálhatunk; — mert mig a német dohánytermelő csupa intelligentiával műveli a földjét s annak megfelelőleg termeli benne a dohányt addig — szó a mi szó, — de bizony a mi kistermelőink legna-

gyobbrészt a legslendriánabb módon művelik a földet és kezelik a dohányt.

Egyáltalában a külföldön úgy találtam a földet művelve, mint egy szép kis kertet; — a dohány közt sehol egy szál gyomot nem láttam, — a föld mindenütt fel volt porhanyitva, tisztán megkapálva és töltögetve, a dohánytőke menten minden kacs és bugától. Ezekben van az ő nagy előnyük, s ezekben feltétlenül követnünk kell őket.

Nekem tehát az a véleményem, hogy — eltérve az eddig szokásos ritka ültetés-től — kövessük a közép utat és ezentul ültessük sűrűbben a dohányt és én hiszem, hogy ezzel sokkal előbbre leszünk, mint jelenleg és úgy minőségileg mint mennyiségileg kitűnő dohányunk lesz.

A sűrűbb ültetésnek remélhetőleg még az a jó oldala is meglenne, hogy akkor nem fog kellenni annyit foltozni, mert a mint fentebb említém — egyik a másikat védi a hőségétől, de még ha ki is vész néhány szál egy-egy sorból, nem lesz oly nagy szükség azt kipótolni, mert még mindig marad annyi szál, mint amennyi a ritka ültetésnél maradni szokott.

A dohány sűrűbben való ültetésének eszméjével én már régóta töprenkedem, és most arra a határozott megállapodásra jutottam, hogy ennek okvetlenül jónak kell lenni.

A németeknél észlelt hibák többnyire olyan természetűek, amelyek az ő viszonyaikhoz képest az ottani igényeknek megfelelnek; — de másrészt — amint közleményeim során igyekeztem világos képet adni róla — sok olyan dolog van náluk, a melyeket nekünk mulhatlanul utánoznunk kell és amely utánzás a sikert okvetlen biztosítani és magát dúsan kifizetni fogja.

Tanulnunk és haladnunk kell, s követni és meghonosítani mindent, ami részünkre előnyösnek ígérkezik, de másrészt abban hagyni és kiküszöbölni mindazt, a melynek hátrányos voltát felismertük, — mert csak így remélhetjük dohánytermelésünk előhaladását.

Daróczi Vilmos.

Beváltási eredmények.

XX.

A tolnai beváltóhivatali körzetben, az 1891. évi dohánytermés beváltási eredménye községenként a következő volt:

Termelő község	Egy katasztr. hold átlagos jövedelme		
	dohányb.		pénzben
	kilogram	frt	kr.
Majos	109	7	67
Mekenyes	576	92	43
Nagy-Székely	309	40	25
Puzta-Ozsák	860	119	36
T-vei	254	32	88
Tolna	92	6	99

Fenti kimutatás szerint: a tolnai beváltóhivatali körzetben, egy katasztr. hold átlagos jövedelme a legnagyobb volt Puzta-Ozsákon, ahol dohányban 860 kgm, s pénzben 119 frt 36 kr., — míg ellenben a legkisebb volt Tolnán, ahol dohányban 92 kgm s pénzben 6 frt. 99 kr. volt az átlagos jövedelem holdanként. (mely utóbbi már elszomorítóan csekély eredmény.)

XXI.

A battonyai beváltóhivatali körzetben, az 1891. évi dohánytermés beváltási eredménye, községenként a következő volt:

Termelő község	Egy katasztr. hold átlagos jövedelme		
	dohányb.		pénzben
	kilogram	frt	kr.
Battonya község	287	59	41
" pusztá	322	67	01
Dombegyháza	691	163	78
Dombiratos	739	164	90
Kis-Pereg	316	63	26
Kunagota község	478	108	40
" pusztá	749	177	93
Kupa	414	103	47
Magyar-Bánhegyes	651	131	76
Mezőhegyes	979	233	29
Mező-Kovácsháza	698	159	95
Reform. Kovácsnáza	514	112	28
Tompa pusztá	281	54	25
Tót-Bánhegyes	626	153	72
Tót-Kovácsháza	416	85	19

Fenti kimutatás szerint: a battonyai beváltóhivatali körzetben, egy katasztr. hold átlagos jövedelme a legnagyobb volt Mezőhegyesen, ahol dohányban 979 kgm, pénzben pedig 233 frt 29 kr. (egyedüli termelő itt az állami ménésbirtok igazgató-ság.) — míg ellenben a legkisebb volt Tompa pusztán, ahol dohányban 281 kgm, pénzben pedig 54 frt 25 kr. volt az átlagos jövedelem holdanként.

Statistikai adatok

az 1891. évi dohánytermésről.

(Folytatás.)

16) A nyiregyházi beváltóhivatali körzetben volt — az előirányzott termés mennyiség és pedig kapadohány: 285.400 kgm, debreczeni levelek 4.227.650 kgm, — s az összes beváltott mennyiség és pedig kapadohány: 324.676 kgm, debreczeni levelek: 4.518.184 kgm, — tehát az előirányzathoz képest: kapadohány 39.276-, és debreczeni levelek 290.534 kgm-mal több váltott be.

Fajok és osztályok szerint beváltott: kapadohány: I. oszt. 85.672, II. oszt. 139.715, III. oszt. 91.714, összesen 317.101 kgm; — kihányás: 5.085 kgm; — hulladék: 480 kgm; — debreczeni levelek: szivarboríték II. oszt. 24, III. oszt. 645, összesen 669 kgm; — válogatott a. oszt. 29.714, válog. b. oszt. 5.514, I. oszt. 1.266.038, II. oszt. 1.872.174, III. oszt. 948.787, összesen 4.122.227 kgm; — kihányás: 323.530 kgm; — hulladék: 2,925 kgm, s mind-összesen beváltottat 4.772.047 kgm.

Átlagár volt: a kapadohánynál: az osztályba sorozottak után 20 frt 04 kr, s az összes beváltott mennyiség után 19 frt 83 kr, — a debreczeni leveleknél: az osztályba sorozottak után 19 frt 35 kr, s az összes beváltott mennyiség után 18 frt 51 kr.

17) A nyirbatori beváltóhivatali körzetben volt — az előirányzott termés mennyiség: 2.529.000 kgm, s az összes beváltott mennyiség: 2.778.073 kgm, — tehát az előirányzathoz képest 249.073 kgm-mal több váltott be.

Fajok és osztályok szerint volt: közönséges kerti: I. oszt. 110, II. oszt. 357, III. oszt. 403, összesen 870 kgm; — kapadohány: I. oszt. 1.190, II. oszt. 2.265, III.

oszt. 7.481, összesen 10.936 kgm; — debreczeni levelek: válog. a) oszt. 16.449, válog. b) oszt. 3.482, I. oszt. 769.069, II. oszt. 936.397, III. oszt. 803.429, összesen 2.528.826 kilogram; — kihányás: 215.933 kilogram; — hulladék: 1.297 kgm; — s mindösszesen beváltott: 2.757.862 kgm.

Átlagár volt: a közönséges kerti leveleknél: 16 frt 71 kr, a kapa dohánynál: 15 frt 39 kr, a debreczeni leveleknél: 18 frt 52 kr, s az összes beváltott mennyiség után: 17 frt 68 kr.

(Folytatás köv.)

New-York állam idei dohánytermése.

Az idei dohánytermelés New-York állam-ban főleg belföldi Havana fajból áll; — nagy és szép eredményre mindaddig a legkedvezőbbek a kilátások.

Említésre méltó ama körülmény, hogy a dohány növény most sűrűbben van ültetve, mint eddig volt, úgy, hogy jelenleg mintegy 10.500 tő dohány van ott, ahol ezelőtt csak 5—6000 volt ültetve. Ily módon szebb leveleket és földenként jóval nagyobb termés hozamot remélnek.

Az ültetvényesek az idén szebb dohánnyra számítanak, mint bármikor ezelőtt, — s minthogy a megfelelő trágyázásra és a gondos kezelésre nagy figyelmet fordítottak: azért nagyban reménykednek, hogy jobb árakat is fognak elérni.

A termeléshez Wilson és Hier Eureka fajokat használtak, melyek eredetileg Cubamagból származtak s igen jól alkalmazkodtak az éghajlathoz. — Ezen dohány megtartja fényét és egészen Cuba jelleggel bír, főleg ami az aromáját illeti, mely eme dohánnyokat kiválólag értékesé teszi.

New York állam idei dohánytermését mintegy 42.000 ládára becsülik, s valószínűleg ezen állam fog a szivargyártási czélokra termelő országok élén állani.

A kiültetésre igen kedvező volt az időjárás. A növények jól fejlődtek és a dohánny növése teljesen kielégítő.

S—e T—g.

IRODALOM

„Védekezés a cholera ellen.“ A fővárosban s szórványosan már a vidéken is fellépett kolerajárvány, hamarjában már egy egész kis irodalmat teremtett, s egyremásra jelennek meg apróbb-nagyobb orvosi művek, melyeknek czélja: hogy a borzasztó járvány, népünket tájékoztatlanul, készületlenül ne talalja. — A kolera elleni védekezésről irt orvosi tanácsadó művek sorában igen figyelemreméltó kis munka: a dr. Bodnár Sándor, Jász-Nagykun-Szolnok megye tiszteletbeli főorvosa által kiadott s a napokban megjelent: „Védekezés a cholera ellen“ című, 35 oldalas röpirat, melyben a szerző, bő tanulmányra válló alaposággal, s a hirneves tudósok kísérletei által helyesnek bizonyult elvek gondos felhasználásával, szóval: az orvosi tudomány mai álláspontja alapján, mindenki által könnyen érthető, világos, népszerű modorban adja elő a koleras fertőzés előidézőjének: a komma bacillusnak tulajdonosságát, természetét, a fejlődését előmozdító és gátló körülményeket, a koleras fertőzés elleni általános védekezést s az erre nézve jónak bi-

zonyult segédeszközök; fokozatosan haladva ismerteti a kolerás beteget, a ruházat, ágy, szoba, ház, udvar s az egész község fertőtlenítése körüli eljárást, — az általános és az egyéni védekezés módszereit, — s végül a legjobb tanácsok és óvszerek felsorolásával előadja, hogy miként védheti meg magát bárki is a kolerás fertőzés ellen, s mi a teendő az egyes és a tömeges megbetegedés esetén. — A szerző igen jó szolgálatot tett ezen — a napisajtó által is teljes méltánylásban részesült — művének kiadásával, főleg azért, mivel nem tudományosan komplikált, hanem a nagy közönségnek szóló, határozott, félre nem érthető, s könnyebb áttekintést végezt pontokba szedett védekezési szabályokat ad, — miért is e kis röpirat minden háznál nélkülözhetetlen és valóban czélszerű tanácsadóul szolgál s megszerzése — úgy egyekek, mint különösen a községi előjárások és járványbizottságok használatára — már olcsóságánál fogva is — melegen ajánlható. Ára 20 krajczár; — megrendelhető minden hazai könyvkereskedésben.

VÉGYESEK

— **Személyi hírek.** *Milde József* kir. tanácsos, dohánygyári igazgató, a fumei dohánygyártól az ó-bukaihoz helyeztetett át, — *Schwarz Adolf* temesvári III. oszt. dohánygyári igazgató pedig a II. fizetési fokozatba lépett elő; — továbbá áthelyeztettek a következő dohánybevételek hivatali tiszték, u. m. *Szűcs Lajos* Kápolnáról Zombolyára, *Spécs István* Zombolyáról Szegedre, *Willinger Gyula* Szegedről Kápolnára, *Oldh Sándor* Szegedről Csányra, *Haehnel Ferenc* Csányról Nyiregyházára, *Tóth Frigyes* Barcsról Szegedre, *Szoboda Lőrincz* Nagylétáról Debreczenbe, *Hudra Péter* Szolnokról Nagylétára, *Fluck Miklós* Nagykárolyból Debreczenbe.

— **A dohányjövődék a jövő évi költség-előirányzatban.** Az 1893. évi állami költségvetési előirányzat betérjésztése alkalmával, *dr Wekerle Sándor* pénzügyminiszter ur, nagyszabásu exposéjában, a dohányjövődékre vonatkozólag a következő kijelentéseket tette: „Tárczám körében még egy kisebb kiadásról kell megemlékezni, mely a dohányjövődéknél áll elő és 574.000 frtot tesz. Sajnos t. ház, hogy a *transatlantikus országok versenye külföldön hazai dohányunknak értékesítésénél.* Azt a részt, a mely a magyar kincstár számára termeltetik, ugyanazon terjedelemben jövőre is fentartandónak vélem, remélve, hogy azt a termelési pluszt, a mely ez idő szerint mutatkozik, értékesíthetni fogjuk, számítva továbbá arra — a mint ez statisztikailag igazolható, — hogy a magyar dohánynak saját céljainkra való felhasználása is öröndetes fejlődést és nagyobodást mutat. De tudva van a t. ház előtt, hogy a *Magyarországon termelt dohányunk jelentékenyebb része a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok részére termeltetik, a melyeknek raktárai annyira tul vannak tömve magyar dohánynyal, hogy kénytelenek leszünk ezen termelési területet redukálni, a mint azt már az 1892. évre is redukáltuk,* úgy hogy a beváltási költségekre fordított kiadást két millióval kisebb összegben kellett előirányozni.“ — Az exposé további folyamán kiemelte még a pénzügyminiszter ur, hogy a

dohányjövődék bevételele czimén, a folyó évi-hez képest, a jövő évre 618.000 frttal több van előirányozva, — de a bevételi előirányzatot még 969.000 frttal túlhaladja az 1891. évi zárszámadás többlet eredménye. — A folyó évi költségvetés tárgyalása alkalmával, annak idején megjegyeztük, hogy sem a pénzügyi, — sem a földművelési tárczánál nem szólalt fel a képviselő urak közül senki, a dohánytermelésre vonatkozólag, — óhajjuk és reméljük, hogy ezen — úgy nemzetgazdasági, mint pénzügyi tekintetben — oly nagy jelentőségű kérdés, az 1893. évi költségvetési vita alatt nem lesz agyonhallgatva.

— **A dohány szedése** már országszerte befejeztetett, s a termés mennyisége általában kielégítő és minőségileg is — várakozáson felül — elég jól ütött ki, — legalább a folyó hó elejéig beérkezett legutóbbi hivatalos jelentések erről tanuskodnak, — ezek szerint ugyanis: a Duna-Tisza közén a szedést befejezték, s mind minőségileg, mind mennyiségileg általában középszerű termést adott. — A Tisza jobb partján középszerű termést adott. Gömör vármegye n.-röczei járásában levelei szépek, egészségesek. — A Tisza bal partján, Szatmár vármegyében is betakarították már, átlag jó középszerű termést adott. — A Tisza-Maros szögén, Torontál vármegyében szedése legnagyobb részt befejeztetett s szépen be is száradt; a termési eredmény általában jónak mondható. — Az erdélyi vármegyékben, Kolozs vármegye nádasminti járásában jól sikerült, a levelek szépen kifejlődtek s épek. — Termelőink bizonyára tudni fogják ugyan, sőt már tul is vannak rajja, de azért még sem árt, ha figyelmeztetünk a törvény ama rendelkezésére, hogy a dohánytyékek legkésőbb október 15-éig ki kell szántani, vagy más uton eltávolítani, mert aki ezt elmulasztja: az elveszti a termelési engedélyét.

— **Az én kis telepem.** A mint már mult számunkban is jeleztem: az én kis telepemen a hegylevelek gyönyörűen kifejlődtek, — de habár az anyalevelek leszedése után még 16 napig voltak a tőkén: még sem értek meg annyira, amint én óhajtottam volna; — ezen azonban nem lehet csodálkozni, minthogy ezek a dohányok már eredetileg is igen későiek voltak. — Ne is jusson eszébe senkinek, arról példát venni és következtetni, hogy a későbbi ültetés néhol sikerült, — mert ha ez sikerült is, de a korai ültetésű dohány, a netalán rossz idő miatti elmaradás daczára, kedvező idő beálltával, mindig kiállja a versenyt a későbbi ültetésű dohányokkal. — Ezek a hegylevelek, melyek a tisztán tartás által oly szépen fejlődtek, jelenleg még füllesztés alatt vannak s nem átalom ezeket 8 napon át folyton füllesztetni, míg a füllesztés ki nem pótolja, illetve ez által a levelek az én igényem szerinti érrettség határát el nem érik; — az eredményről majd értesíteni fogom lapunk szíves olvasóit. — A többi dohányom — melyből a a mult hó 28-án füztem fel 10 pórászt, mindeniken mintegy 60 levéllel — most szépen szárad a padlósán.

— **Fiumében,** e hó elején nagy felhőszakadás volt, mely alkalommal betört a víz a dohánygyárba is s a raktárakban nagy kárt okozott. A legnagyobb kára a gyárnak: egy millió virginia szivar elpusztulása, úgy, hogy

a gyár készlete ezekből a híres fumei szivarokból teljesen kifogyott.

— **A szivar és a bacillus.** A berlini egyetem higieniai intézetében kísérleteket tettek aziránt, vajjon a szivar terjesztheti-e a kolera bacillust. A kísérletek azt bizonyították, hogy a bacillus száraz dohánylevelek közé préselve csakhamar elpusztul, sőt nedves dohánylevelek közt sem él meg. A dohányfüst pedig pusztítja a bacillust, tehát a kolera terjedését gátolja. (Valjon a német gyárak piszkos, csirizes preparátumaira is áll ez?!..)

— **Dohány monopólium Oroszországban.** Az orosz pénzügyminiszter, az államháztartás deficitjének megszüntetése végett, többek közt a dohány monopólium behozatalát tervezi.

— **Vilmos német császár, mint dohányzó.** Egy Európában időző amerikai nyers-dohánykereskedő írja az Egyesült-Államok dohányközönségének: „Junius közepén a Sumatra-auctionra Amsterdamból Brémába és innen Berlinbe utaztam. Itt létem alkalmából véletlenül megtudtam, miféle szivarokat szí a német császár. Ezek nagyon hosszú és olcsó szivarok, melyek Utrechtban gyártatnak. Néha egy-egy Carolinát is elszí, de egészben véve Vilmos császár nem nagy dohányos.“ — A mi tudomásunk szerint, a császár német gyártmányokat szí előszeretettel, — az amerikai nézete tehát, hogy ama szivarok hollandi gyártmányok lennének: ezek szerint valami névcsere alapulhat.

— **A nemzetközi baromfi-kiállítás a mely az országos baromfi-tenyésztési egyesület által rendezve, mult hó 22-től folyó hó 25-éig tart, Budapesten, a városligetben, — minden várakozást felülmúlóan sikeresen sikerült s rendkívül érdekes és tanulságos volta mellett, közzagdaszilag is kiváló figyelmet érdemel. — Ezen kiállítás alkalmából, *dr. Rodický Jenő,* a „*Földművelési értesítő*“-ben, reflexiók és tanulságok gyanánt igen szép cikket közöl, melyben a többek közt ezeket mondja: „Hazánk úgy éghajlatai, valamint talaj- és közzagdasági viszonyainál fogva hivatottnak látszik, hogy elsőrendű baromfitenyésztő országgá váljék. Népünknek meg van a hajlama és képessége ezen tenyésztési ág felkarolására, mely különben is jobbadán a kis gazda kezei közt van. Ha ezen tenyésztési ág fellendülésének okait kutatjuk, legelső helyen áruforgalmi statisztikánk számadatait kell felemlitenünk, melyek sokak előtt hihetetlennek tartott tényeket derítettek ki és a szakembereket is meglepték. Hiszen az a baromfi, melyről sokan csak annyit kívántak konstatálni, hogy a ludja kártekonny, a pulykatartás nagy kár-veszélylyel jár, a tyúk kaparsával rontja a vetést, a galamb azonfelül a háztetőket is; ez a gazdasági üzembe fel nem vett, legfőlebb túrt tenyésztési ág — nagy bevételek kuforrása, — olv kiviteli cikkk, melyből körülbelül négyszer annyi pénz foly be az országba, mint a lovak után. A magyar korona országaiából pl. 1889-ben kivitt érték megközelítette a 18 millió forintot, miből esik: baromfira 5,858.417 frt, tojásra 5,775.424 frt, ágy-tollra 5,978.130 frt, lud zsírja 20.880 frt, lud májra 179.640 frt. Összesen 17,812.491 frt. Kivittünk pusztán baromfit 1890-ben 4,413,072 darabot 7,515.022 frt; s 1891-ben 4,174.119 darabot 6,973.256 frt értékben.“ Ezen számadatok mindennél jobban bizonyítják baromfi tenyésztésünk kiváló fontosságát.**

— A német kelet-afrikai társaság chinai kulikat szándékozik Kelet-Afrikába telepíteni, hogy ezek által ott a dohány termelést meghonosítsa. Hir szerint, a nevezett társaság hajóján már 500 kuli elhagyta Tangát, hogy Singaporéban kiköszön. Az angol külügyi hivatal, e kérdésben a diplomatiái nehézségeket a legbarátságosabban elhárította. A kulik első sorban a dohány ültetést fogják kultiválni, hogy a benszülöttek ezt elsajátítsák s ily módon iskolázott munkás osztályt neveljenek.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk barátjait tisztelttel kérjük, hogy szíveskedjenek az Idei dohánytermés eredményéről, bennünket minél számosabban értesíteni.

Főhercegi uradalom tek. felügyelőségének. Kls-Jenő. Becces megkeresésére magán levélben válaszoltunk.

Gróf Keglevich Gábor ur tek. gazdaságának. Bodzás. Az előzetésnek megújítását köszönettel vettük. Az előzetés az év végén jár le.

X. Y. Debreczen. A kiváló figyelemre méltó jeles cikket örömmel vettük s nagyon köszönjük.

Tek. Kreutz József magy. kir. dohánybevételekért őrnek. N.-Tárkány. A gyűjtőívet és az utalványt megkaptuk s az utógyűjtés körüli buzgalmat és szíves jóakarát nagyon köszönjük. A bécsi kiállítás elmaradt diszkvalifikációra vonatkozólag, ez idő szerint nem tudunk bizonyosat mondani, de majd utána járunk és tudatni fogjuk.

Tek. m. kir. gazd. tanint. könyvtára. Kolozsvár. A kért számot elküldtük.

Tek. Kúszler Henrik urnak. Tápió-Szele. A dohányos gazda részére megrendelt külön példányt júniustól kezdve expedáltuk.

— Tek. Schwartz Mór urnak. Mátészalka. A tett kérdésre a választ elküldtük.

Tek. Pongrácz Jenő urnak. P.-Szt.-Tornya.

„ Kellner Bernát „ Erdőtelek.

„ Lukács Ágost „ Nagy-Abony.

„ Hámos Árpád „ Tornallya.

Az előzetés megújítását köszönettel megkaptuk.

HIRDETÉSEK.

Tiszta vér az egészség!

Titkos betegségek, pörsenések, kiütések, sápkór, általános kimerültség, gyöngeség: egészséges vér mellett mind eltűnnek.

Gyógyrendszerünk használata esetén gyökeres eredményről kezeskedünk.

Tudakozódáshoz válasz bélyeg melletklendő.

„Office Sanitas“,
PARIS,
30. Faubourg Montmartre.

5-6

Egeresi gipsz és műtrágya-gyár

Kramer J.

ajánlja saját gyártmányu, elismert kitünő minőségű műtrágyáit: *csontliszt-, amoniak-, káli- és phosphorit - superphosphátokat, párolt csontlisztet, trágyafőzst, kénsavas-kalít, chilisalétromot, Thomassalakat stb.* Különleges dohántrágyának pedig: *kénsavas-káli superphosphátot.* — *Talajelemzések díjmentesen eszközöltenek.* Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál a gyár központi irodája 14-14

Budapest, V. kerület, Dorottya-utca 9. szám
a hová levelek és megrendelések is intézendők.

Epilepsie

(nehézség, nyavalyatorés.)

gyógyíttatik, visszaesés nélkül.

Ezerekre menő bizonyítványok, a tudománynak ezen bámulatos eredményéről.

Kimerítő tudósítások a betegség állásáról, válasz bélyeggel el látva intézendők:

„Office Sanitas“,

Paris,

30. Faubourg Montmartre.

5-6

A kőolajfinomítógyár-részvénytársaság

Budapesten, V., Zrínyi-utca 4.

ajánlja elismert jó minőségű phosphorsavas

műtrágya gyártmányait

ugymint

3-4

phosphorit-superphosphat és csontliszt-superphosphat

jutányos feltételek mellett. Ismertető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

Világhírű, új, szabadalmazott harangczimbalom.

Arany és ezüst érmekkel kitüntetve, a párisi, linzi, komáromi, szegedi, stb. kiállításokon.

Ezen legújabb szerkezetű cimbalmainak, erőteljes szép hangjuk, tartós hangolásuk, valamint csinos alakjuk és szolid kiállításuk folytán, mindenütt köztetszésben részesülnek.

Tömeges produkció, kiváló munkaerők csoportosítása, teljesen kiszáradt és kitünő minőségű fa s a szükséges minden egyéb anyagok raktári készlete, és a cimbalom készítésben szerzett sokoldalú tapasztalataim folytán, azon kellemes helyzetben vagyok, hogy felülmulhatlan jó minőségű cimbalombokat készíthetek.

Úgy szintén a legolcsóbb áron adhatok nagy választékban lévő, úgy saját mint külföldi gyártmányú mindennemű vonós-, ütő-, fúvó- és pengető hangszereket; valamint zongorákat, harmonikumokat és harmonikákat is dús választékban tartok raktáron.

Nemkülönbön mindennemű javítások, átalakítások, hangolások, ipartelepemen szakszerű pontossággal, mérsékelt áron eszközöltetnek

Nagyobb összegű bevásárlásnál részletfizetési üzlet is köttetik. — Árjegyzék ingyen és bérmentve küldetnek. Tisztelettel

VARJU KÁROLY, cs. és kir. szabad. hangszerész, Budapest, VIII. ker., Kerepesi-út 57. sz.